

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT
(NVE)

Saksbehandler, innvalgstelefon

Pål Alfred Larsen, 38 17 62 16

Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Høringsuttalelse - konsesjon - Flekkefjord - Stemmen og Hallandsvatn kraftverk - bygging

Vi viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) datert 12.5.2025 (deres ref.: 202404816-6) om høring av konsesjonssøknad for Stemmen og Hallandsvatn kraftverk i Flekkefjord kommune i Agder.

Bakgrunn for saken

Grunneier og tiltakshaver Rune Staddeland søker etter vannressurslova § 8 om tillatelse til å bygge Stemmen og Hallandsvatn kraftverk. Det er planlagt inntak i Stemmetjørn og kraftstasjon ved Lundevatn for Stemmen kraftverk. Rørgata skal graves ned. Det er søkt om å regulere Stemmetjørn opp 2 meter og ned 1 meter fra normalvannstand.

Inntak for Hallandsvatn kraftverk er planlagt i Hallandsvatnet og kraftstasjonen blir ved Stemmetjørn. Videre er det planlagt å regulere Hallandsvatnet 1,5 meter opp. Vann fra Hallandsvatnet overføres til Stemmetjørn via Hallandsvatn kraftverk med nedgravd rør.

Statsforvalterens høringsuttalelse

I Statsforvalterens høringssvar har vi hovedfokus på tiltak for ål. Statsforvalterens ser det ikke som sitt ansvar å gi råd om konkrete tiltak som skal utføres, men velger å peke på funksjonelle krav til avbøtende tiltak som må tas inn i vilkårene.

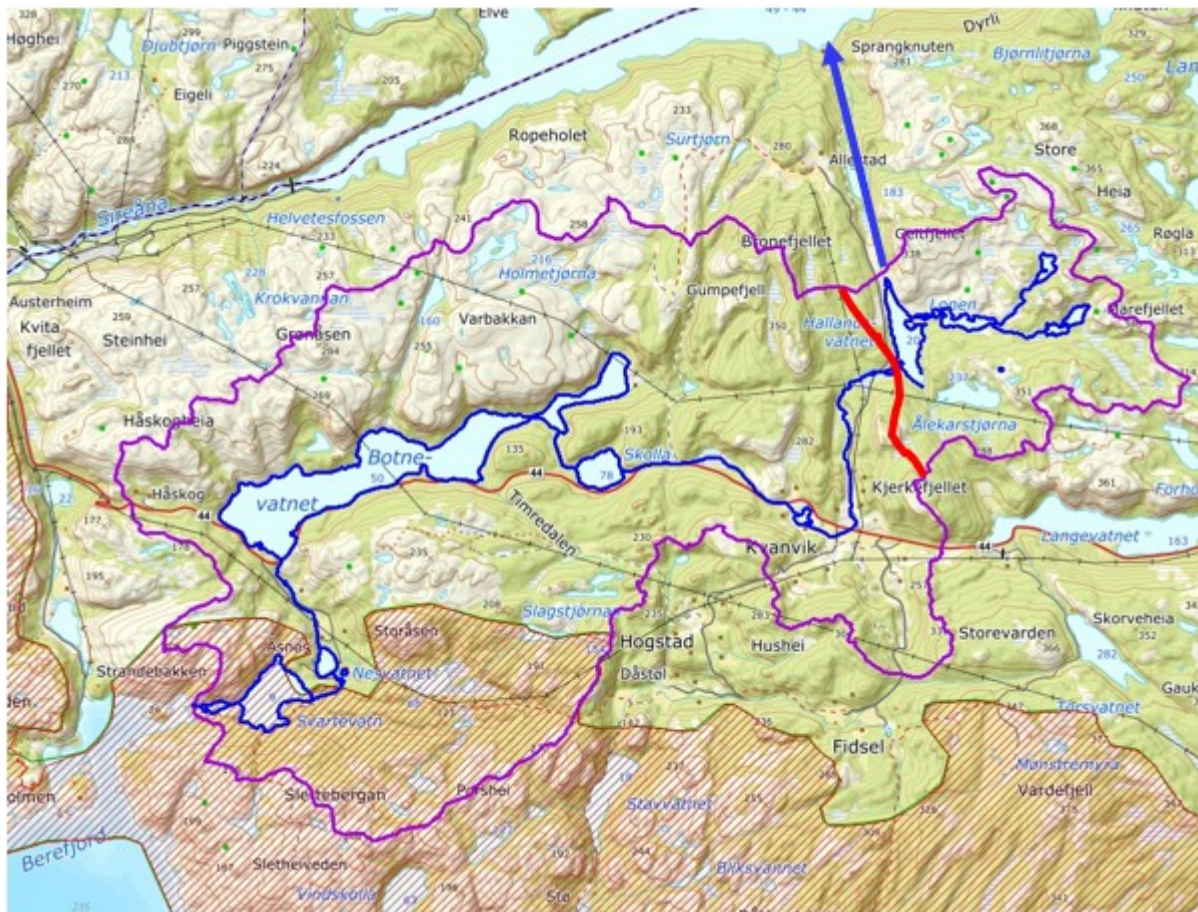
Konsesjonssøknaden medfører overføring av vann fra øvre del av nedbørfeltet til Botnevannsbekken (vassdragsnummer 026.1A) som har utløp til sjøen i Berefjord vest for Hidrasundet i Flekkefjord kommune.

Mangler ved søknaden

I kartvedlegg 5 vises nedbørfelt til kraftverkene samt restfelt til Hallandsbekken. Restfeltet er mye større enn det som vises i kartet ettersom vassdraget (Botnevannsbekken) renner til havet ved Berefjord. I følge NEVINA er nedbørfeltet til utløpet av Hallandsvatn 2, 5 km², til utløp av Tjødna ved Kvanvik 4,2 km² og til utløpet i havet ved Berefjord 15,8 km².

Det angis i søknaden at de berørte vassdragene ikke inngår i noen form for verneplaner. Dette er ikke korrekt, nedre del av Botnevannsbekken ligger i Flekkefjord landskapsvernområde som er vernet etter naturmangfoldloven (tidligere Naturvernloven), jf. figur 1.

Figur 1. Botnevannsbekken. Nedbørfeltgrensen er vist med fiolett strek, rød strek markerer grense for den delen av nedbørfeltet som skal overføres til Stemmetjødn og deretter Lundevatnet (blå pil). Rød skravur viser Flekkefjord landskapsvernområde.

Vannføring

Nedbørfeltet som søkes overført til Stemmetjødn utgjør ca. 16 % av Botnevannsbekkens samlede nedbørfelt og 44 % av nedbørfeltet til innløpet i Botnevatnet.

Tabell 1. Nedbørfeltareal, årsnedbør, årlig middelavrenning og middelvannføring, avrenning ved alminnelig lavvannføring og alminnelig lavvannføring på fire steder i vassdraget. Tall er beregnet i NEVINA og er basert på data fra perioden 1961-1990.

Sted	Nedbørfelt-areal km ²	Årsnedbør mm	Årlig middelavrenning l/s/km ²	Årlig middelvannføring l/s	Alminnelig lavvannføring l/s/km ²	Lavvannføring l/s
Utløp Hallandsvatn	2,5	1713	54,3	136	3,7	9
Utløp Tjødna	4,2	1656	52,5	221	2,5	11
Innløp Botnevatnet	5,7	1598	50,6	288	2,5	14
Utløp i sjøen	15,8	1440	45,6	720	4,3	68

Årsnedbøren i nedbørfeltet varierer betydelig fra 1440 mm til 1713 mm etter en gradient fra havet og til den innerste og høyestliggende delen av nedbørfeltet. Det er videre rimelig å anta at klimaendringer fra 1990 medfører at verdiene i dag er noe høyere enn det som er vist i tabell 1. Dette bør hensyntas når minstevannføringsslipp fra Hallandsvatn fastsettes.

Vi ser at alminnelig lavvannføring ved utløpet av Hallandsvatn er beregnet til 9 l/s og at dette utgjør størstedelen av lavvannføringen ned til innløpet i Hallandsvatn. Vi støtter at minstevannføringen ut av Hallandsvatn settes til 10 l/s, eventuelt noe høyere dersom oppdaterte tall for alminnelig lavvannføring tilsier det.

Vannforskriften

Botnevassdraget (vannforekomstene 026-764-R Botnevatnbekken, 026-21797-L Botnevatnet og 026-765-R Botnevatnet – Botnevatnbekken bekkefelt) har moderat økologisk tilstand på grunn av forsurening. Økologisk miljømål er satt til god tilstand.

Vassdraget fra Stemmejønn til Lundevatnet er en liten del av 026-911-R Lundevannet bekkefelt. Økologisk tilstand er moderat, påvirkning forsurening og økologisk miljømål god tilstand.

Effekten av de omsøkte tiltakene på økologisk tilstand i vassdragene er så langt vi kan se av søknaden ikke vurdert i forhold til § 4 i vannforskriften som sier at tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes. Det er derfor heller ikke vurdert om tiltaket kan tillates etter § 12 i vannforskriften.

Ved fraføring av vann fra Botnevannsbekken vil flommene i stor grad forsvinne, og vannføringen vil i perioder bli langt lavere enn i dag i den øvre delen av bekken. Samtidig vil foreslått minstevannføring kunne gi noe vannføring i perioder der lavvannføringen i dag går mot null. Hvilken effekt dette vil ha på den økologiske tilstanden i vassdraget må vurderes, både for bekken ned til Kvanvik, men også for resterende del av vassdraget. Tilsvarende må effekter av økt vannføring i Stemmetjønn endringer i vannføringsregimet i bekken ned til Lundevatnet vurderes.

Vern

Nedre del av Botnevannsbekken med tilhørende nedbørfelt ligger innenfor grensene til Flekkefjord landskapsvernområde. Det er ikke planlagt fysiske tiltak innenfor vernegrensen, men planene for Stemmen og Hallandsvatn kraftverk innebærer at Botnevannsbekken fraføres vann. Kraftutbygging er ikke nevnt blant tiltak som verneforskriftens § 3 pkt. 1.2 åpner for eller som forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til, jf. pkt. 1.3.

Det må avklares med vernemyndigheten om fraføring av vann krever dispensasjon fra verneforskriften, og om det er hjemmel for å gi slik dispensasjon. I så fall må det gjres en konkret vurdering av om tiltaket kan tillates.

Fisk

I kunnskapsgrunnlaget om naturverdier i vassdraget opplyses det at innsjøene ikke har naturlige bestander av aure, og at fisk der er utsatt fisk med svært lav lav kvalitet. I følge søknaden er det også bekkerøye (*Salvelinus fontinalis*) i innsjøer i vassdraget, uten at dette er nærmere beskrevet. NINA har registrert stasjonær aure i Svartevatn og Botnevatnet nedstrøms tiltaksområdet i følge Artskart.no. I tillegg er det sannsynlig at vassdraget er tilgjengelig for ål (direkte truet, EN) opp til Hallandsvatnet, basert på vassdragets høydeprofil. Det arbeides for tiden med tiltak som skal lette oppgangen av sjøaure i vassdraget.

Kunnskapsgrunnlaget inneholder ikke opplysninger om fisk eller andre ferskvannsorganismer i bekkestrekningene eller andre innsjøer. Det framgår ikke at det er gjennomført feltarbeid for å kartlegge forekomst av fiskearter eller bestandsstatus i innsjøene og bekkestrekningene som blir berørt.

Overføring av vann til Siravassdraget kan medføre spredning av arter. Det bør derfor undersøkes hvilke ferskvannsarter som finnes i Hallandsvann og tilløpene til denne innsjøen. I følge artskart.no er det allerede forekomster av bekkerøye i Lundevatnet og Sirdalsvatnet. Spredning av andre fremmede arter som ikke allerede finnes i Sira, må unngås.

Friluftsliv

Det er ikke registrert viktige friluftslivsområder i den delen av nedbørfeltet som blir berørt. Lenger nede i vassdraget er området langs Botnevannsbekken fra Berefjord til Pyttetjødn er en del av det kartlagte friluftslivsområdet Berrefjord - Dåstøl – Stø (Naturbase-ID FK00032784). Det samme gjelder området Gompefjell (Naturbase-ID FK00032788) som berører vannstrengen i et parti like nedstrøms utløpet av Hallandsvatnet. Begge områdene har verdien viktig friluftslivsområde. Etter vår vurdering vil ikke fraføring av vann påvirke verdien av disse friluftslivsområdene i vesentlig grad.

Oppsummering

Det omsøkte tiltaket er lite og samfunnsnyttene er begrenset. Det har først og fremst privatøkonomisk nytte for eier av kraftverkene. Tiltaket vil påvirke vannføringen i vassdragene, og muligens den økologiske tilstanden. Vi anbefaler at NVE vurderer om faktagrunnlaget bør suppleres med kunnskap om økologiske effekter av vannføringsendringene herunder sannsynlighet for spredning av fremmede arter til Lundevatnet i Siravassdraget. I tillegg må det avklares om tiltaket må vurderes etter verneforskriften for Flekkefjord landskapsvernområde siden nedre del av vassdraget ligger innenfor vernegrensen. Det må vurderes om tiltaket er i samsvar med vannforskriften § 4 eller om det krever tillatelse etter § 12.

Med hilsen

Anne Fløgstad Smeland (e.f.)
seksjonsleder
Seksjon natur

Pål Alfred Larsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

AGDER FYLKESKOMMUNE
FLEKKEFJORD KOMMUNE

Postboks 788 Stoa
Kirkegaten 50

4809 ARENDAL
4400 FLEKKEFJORD

